

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Chat...άροντας λογοτεχνικά και διαδικτυακά»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΚΟΥΦΑΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Chat...άροντας λογοτεχνικά και διαδικτυακά

Δημιουργός

Κωνσταντίνος Γκούφας

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Αύγουστος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

2^η ενότητα: «Προφορικός και Γραπτός Λόγος: 1. Επισημαίνω τα στοιχεία της ομιλίας»

2^η ενότητα: «Διάλογος»

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Θεατρολογία

Χρονική διάρκεια

15 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων (θεατρική).

II. Εικονικός χώρος: [Facebook](#), Ιστολόγιο τάξης, [Skype](#).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου θα ήταν χρήσιμη η προηγούμενη εμπειρία σε ομαδοσυνεργατικές μορφές δράσης και η εξοικείωση με λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης. Θα διευκόλυνε, επίσης, την όλη διαδικασία η αξιοποίηση του εργαστηρίου Πληροφορικής και του διαδραστικού πίνακα. Παράλληλα, απαιτείται η εξοικείωση εκπαιδευτικού και μαθητών με εργαλεία δεύτερου ιστού και συγκεκριμένα ιστολόγιο, Facebook, Skype και τα λεξικά της [Πύλης για την ελληνική γλώσσα](#). Τέλος, αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του καθηγητή η επιλογή τόσο των τηλεοπτικών αποσπασμάτων όσο και των λογοτεχνικών διαλογικών κειμένων, προκειμένου αυτά να είναι αντίστοιχα του επιπέδου των μαθητών του τμήματος.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το συγκεκριμένο σενάριο αντλεί στοιχεία ως προς τις γνώσεις για τη γλώσσα, τους γραμματισμούς και το φύλλο εργασίας για τη δημιουργία παρουσίασης από το σενάριο: Δημήτρης Κουτσογιάννης, Περιγραφή και μικρή αγγελία: Η μικρή αγγελία ως κειμενικό είδος και η περιγραφή ως μέρος της μικρής αγγελίας, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Λυκείου, 2012.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο βασίζεται στον συνδυασμό και την οργανική συνδρομή στην παιδευτική διαδικασία τόσο των Τ.Π.Ε όσο και του δράματος. Οι μαθητές σε ομάδες εμπλέκονται σε μια απαιτητική διερεύνηση, αποκωδικοποίηση, καταγραφή και παρουσίαση του κειμενικού τύπου του διαλόγου σε ποικίλες πτυχές του (τηλεοπτικός, λογοτεχνικός, διαδικτυακός). Η θεωρία του βιβλίου δε δίνεται στους μαθητές αλλά επιδιώκεται να κατακτηθεί μέσα από τη διερεύνηση του κειμενικού είδους του διαλόγου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα. Προσεγγίζεται ο κριτικός και ο ψηφιακός γραμματισμός από τη στιγμή που οι μαθητές έρχονται σε επαφή και συγκρίνουν παραδοσιακές και νέες μορφές κειμενικότητας με προφανείς συνέπειες για τις εγγράμματα ταυτότητές τους. Εστιάζουν και ερμηνεύουν τον ρόλο της στίξης, του ευθύ και του πλάγιου λόγου και της συλλειτουργίας κειμένου, εικόνας και βίντεο (συλλογή αυθεντικού γλωσσικού υλικού από τους διαλόγους τους στο Facebook). Έπειτα από κάθε φάση διερεύνησης παρουσιάζουν με λογισμικό παρουσίασης τα αποτελέσματά τους στην ολομέλεια και στο τέλος συντάσσουν, με αφορμή μία εικόνα, έναν διάλογο σε τρεις εκδοχές (αφηγηματικό, θεατρικό, διαδικτυακό), τον οποίο αναρτούν στο ιστολόγιο της τάξης για σχολιασμό και ανατροφοδότηση από την ολομέλεια και τον καθηγητή. Επιχειρείται να καλλιεργηθούν δεξιότητες ανάγνωσης, πρόσληψης προφορικού λόγου, παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. Η ενέργεια αυτή προσπαθεί να αντισταθμίσει τη μονόπλευρη βαρύτητα, κυρίως στην ανάγνωση και στη γραφή, που δίνεται στο σημερινό σχολείο.

Η τελική τους δραστηριότητα αφορά τη καταγραφή σημειώσεων σε συνεδρία μέσω Skype με μία θεατρολόγο, τη δραματοποίηση και τη βιντεοσκόπηση από την κάθε ομάδα του λογοτεχνικού διαλόγου που δημιούργησαν, προκειμένου να ετεροαξιολογηθούν και να αυτοαξιολογηθούν στο αν πέτυχαν να αποδώσουν στην πράξη τον επιτονισμό, τα παραγωγικά-εξωγωγικά στοιχεία και τις σκηνοθετικές οδηγίες από την έντυπη στην αναπαραστατική μορφή.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Οι Τ.Π.Ε αξιοποιούνται στο πλαίσιο των ολιστικών/επικοινωνιακών αντιλήψεων για τη διδασκαλία της γλώσσας, προκειμένου οι μαθητές να προσεγγίζουν την κοινωνική και γλωσσική πραγματικότητα από μια κριτική και αναστοχαστική πλευρά. Οι δραστηριότητες του συγκεκριμένου σεναρίου αξιοποιούν εργαλεία του Δεύτερου Ιστού (ιστολόγιο, Skype, Facebook). Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας και συλλογής αυθεντικού γλωσσικού υλικού που μπορεί να αξιοποιηθεί στην πρόσληψη, παραγωγή και δημοσίευση λόγου (Κουτσογιάννης 2012). Κατά συνέπεια υπηρετούν την παιδευτική διαδικασία τόσο ως παιδαγωγικά μέσα όσο και ως μέσα πρακτικής γραμματισμού προωθώντας τόσο την ατομική μάθηση όσο και την κοινωνική, δεδομένου ότι τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα της αυτοέκφρασης μέσω της συγγραφής κειμένων που δημοσιεύονται, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να σχολιάζουν τα κείμενα άλλων παιδιών, προσφέροντας με αυτό τον τρόπο ανατροφοδότηση στον γραπτό λόγο τους. Μέσω της διαδικασίας αυτής καλλιεργούνται και αναπτύσσονται όχι μόνο οι γνωστικές, αλλά και οι μεταγνωστικές δεξιότητες των παιδιών (Huffaker 2005).

Παράλληλα, αξιοποιούνται λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης, προκειμένου οι μαθητές όχι τόσο να εξοικειωθούν με τα γνωρίσματα της νέας κειμενικής πραγματικότητας (πολυτροπικότητα), αφού τα περισσότερα παιδιά είναι γνώστες αυτής, αλλά να αντιληφθούν ότι μπορεί να αποτελέσει οργανικό κομμάτι της δουλειάς τους και στη σχολική πραγματικότητα. Οι παρουσιάσεις ενώπιον ακροατηρίου, τα πολυμεσικά κείμενα, οι ιστοσελίδες αποτελούν τα ενδεικτικά νέα (πολυτροπικά) είδη λόγου με ευρύτατη κοινωνική διάδοση, γι' αυτό και δεν μπορούν να λείπουν από τις σύγχρονες διδακτικές προτάσεις για τη γλωσσική εκπαίδευση.

Τα προαναφερόμενα στοιχεία τροποποιούν άρδην τις παραδοσιακές νόρμες διδασκαλίας, αφού η τάξη «αποστεγανοποιείται» και «μεταφέρεται» σε πιο ανοιχτά

περιβάλλοντα που νοσηματοδοτούν τις εγγράμματες ταυτότητες των μαθητών μέσω των προσωπικών τους αναπαραστάσεων και ερμηνειών για τα κείμενα. Η συγκρότηση αυτής της διαφορετικής ταυτότητας των μαθητών προϋποθέτει και μια διαφορετική ταυτότητα των διδασκόντων. Έτσι, ο δάσκαλος δρα ενθαρρυντικά, διευκολυντικά και διευκρινιστικά στο έργο των ομάδων με στοχευμένες προσεγγίσεις και τεχνικές για να ευδοκιμήσει και, κυρίως, να πείσει τους μαθητές ότι δοκίμασαν και πέτυχαν κάτι διαφορετικό από τα συνηθισμένα.

Παράλληλα, οι μαθητές ασκούνται σε ένα κλασικό και σταθερό κειμενικό πρότυπο, όπως αυτό του λογοτεχνικού διαλόγου, αλλά εστιάζουν και στη διαφοροποίηση που συντελείται, όταν ο διάλογος περνάει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παύει να υπακούει σε σταθερές νόρμες και ποικίλει ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση και την εκάστοτε κοινωνική πρακτική. Η κριτική υιοθέτηση της εν λόγω προσέγγισης επιβάλλεται από την κειμενική πραγματικότητα της σύγχρονης εποχής, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η αποσταθεροποίηση των κειμενικών ειδών και η υβριδοποίησή τους (Κουτσογιάννης 2010).

Τέλος, θεωρείται πλέον ευνόητη και ουσιαστική η προϋπόθεση της ομαδοσυνεργατικής και διερευνητικής μεθόδου διδασκαλίας. Η οργάνωση των ομάδων είναι καλύτερο να αφήνεται στους ίδιους τους μαθητές, εκτός αν υπάρχουν άλλοι λόγοι που υποδεικνύουν μια διαφορετική κατανομή με πρωτοβουλία του διδάσκοντα.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές:

- αντιλαμβάνονται τον πολυδιάστατο ρόλο του διαλόγου στην καθημερινή τους ζωή, σχολική και μη, και εξοικειώνονται με βασικά του χαρακτηριστικά.
- συνειδητοποιούν ότι καθημερινά γίνονται οι ίδιοι συμπαραγωγοί διαλόγου σε ποικίλες περιστάσεις και προβληματίζονται κατά πόσο και με ποιο τρόπο κάνουν

χρήση των βασικών χαρακτηριστικών του διαλόγου προκειμένου αυτός να είναι επιτυχημένος·

- αναγνωρίζουν την «αδιόλεκτό» τους και μέσα από τη δραματοποίηση μαθαίνουν να εκφράζονται σωματικά και λεκτικά, καλλιεργώντας τη φαντασία τους και ανακαλύπτοντας τις δεξιότητές τους·
- μαθαίνουν να συνεργάζονται για έναν κοινό σκοπό, να προτείνουν, να επιχειρηματολογούν και να προσαρμόζονται στις εκάστοτε επικοινωνιακές περιστάσεις·
- υποψιάζονται για την ύπαρξη γνήσιου ή προσχηματικού διαλόγου στην πολιτική, κοινωνική και διεθνή σκηνή·
- παρουσιάζουν και στηρίζουν προφορικά και αφαιρετικά τα παραγόμενα κείμενά τους·
- σχολιάζουν, σχολιάζονται και ανατροφοδοτούνται και ηλεκτρονικά μέσω του ιστολογίου της τάξης·

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές αναλαμβάνουν να αποκωδικοποιήσουν τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους του διαλόγου οργανώνοντας στη συνέχεια τις δικές τους παρουσιάσεις και τα δικά τους κείμενα, ενώ προβαίνουν και στη δραματοποίηση του διαλόγου τους. Επιδιώκεται λοιπόν:

- η κατάκτηση των βασικών χαρακτηριστικών του κειμενικού τύπου του διαλόγου σε ποικίλες εκδοχές του (λογοτεχνικού, διαδικτυακού, τηλεοπτικού). Πιο συγκεκριμένα, στόχος είναι οι μαθητές να αντιληφθούν τους «χρυσούς κανόνες» ενός διαλόγου και τη σχέση του με το σώμα, τον χώρο και τον χρόνο·
- να κατανοήσουν τα είδη και τις περιστάσεις στις οποίες πραγματώνεται ένας διάλογος. Αναλυτικότερα, στόχος είναι να αντιληφθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λογοτεχνικού διαλόγου, αναφορικά με τη χρήση ευθύ και πλαγίου λόγου, σκηνοθετικών οδηγιών και σημείων στίξης, και τον τρόπο που

αυτός διαφοροποιείται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (πολυτροπικό κείμενο, χρήση βίντεο, εικόνας, emoticons).

- να μετασχηματίσουν τις συγγραφικές και γλωσσικές τους επιλογές σε προφορικό και δραματοποιημένο λόγο.
- να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να παρουσιάζεται και να στηρίζεται μια παρουσίαση μπροστά σε ακροατήριο και τις διαφοροποιήσεις που συντελούνται με το πέρασμα από τον γραπτό στον προφορικό λόγο.
- να εκθέσουν δημόσια τις εργασίες και τα σχόλιά τους στο ιστολόγιο της τάξης.
- να διασκευάζουν ένα αφηγηματικό σε θεατρικό κείμενο και το αντίθετο.

Γραμματισμοί

Οι Τ.Π.Ε και η δραματοποίηση χρησιμοποιούνται τόσο ως παιδαγωγικά μέσα όσο και ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Πιο συγκεκριμένα:

Γλωσσικός-Κλασικός γραμματισμός

Οι μαθητές εξασκούνται στην αποκωδικοποίηση και παραγωγή του λογοτεχνικού διαλόγου με έμφαση στο ρόλο των λεξικογραμματικών επιλογών (στίξη, εναλλαγή ευθύ – πλάγιου λόγου, παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία) στη συγκρότηση του συγκεκριμένου κειμενικού τύπου. Η δραματοποίηση, επίσης, λογοτεχνικού διαλόγου ανήκει σε αυτή την κατηγορία.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώκεται να ασκηθούν οι μαθητές:

- στην παρουσίαση των παραγόμενων τους με την αξιοποίηση των νέων μέσων πρακτικής γραμματισμού (λογισμικό παρουσίασης). Με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού εξοικειώνονται με την παραγωγή ηλεκτρονικού κειμένου αφαιρετικού και πολυτροπικού, το οποίο υποστηρίζεται και συμπληρώνεται προφορικά (Κουτσογιάννης 2012).

- στη συμπαραγωγή λόγου μέσω του επεξεργαστή κειμένου και την εκμετάλλευση όλων εκείνων των πλεονεκτημάτων που παρέχει η ρευστότητα του ηλεκτρονικού κειμένου·
- στην κατανόηση και παραγωγή πολυτροπικών κειμένων με την αποκωδικοποίηση των μηνυμάτων που προέρχονται από εικόνες και βίντεο (οπτικός γραμματισμός) και τον συνδυασμό εικόνας και κειμένου (πολυτροπικός γραμματισμός).

Κριτικός Γραμματισμός

Σε ένα βαθμό υπηρετείται ο κριτικός γραμματισμός με βάση τον τρόπο με τον οποίο η συλλειτουργία διαφορετικών σημειωτικών συστημάτων (κείμενο, εικόνα, βίντεο, emoticons) οδηγεί στη μεταβολή των χαρακτηριστικών του κειμενικού τύπου του διαλόγου από την παραδοσιακή (λογοτεχνικός) στη σύγχρονη εκδοχή του (διαδικτυακός).

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές επιδιώκεται μέσα από τις διδακτικές πρακτικές που περιγράφονται στο κεφάλαιο [Ε](#):

- να οικοδομήσουν τη γνώση μέσω της διερευνητικής μάθησης διαδραματίζοντας ενεργό ρόλο στη διαδικασία·
- να αναπτύξουν μέσα από τις σχεδιασμένες ομαδοσυνεργατικές πρακτικές την έννοια του κοινού στόχου·
- να αποκτήσουν δεξιότητες αναζήτησης και επιλογής της κατάλληλης κάθε φορά πληροφορίας·
- να δημιουργήσουν κείμενο βασισμένο στις αρχές της επικοινωνιακής προσέγγισης·
- να επιλέγουν την κατάλληλη γλώσσα, ύφος και επίπεδο λόγου ανάλογα με το είδος και τον επιδιωκόμενο σκοπό του παραγόμενου κειμένου·
- να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες της δυναμικής γραφής που προσφέρουν τα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου στη διαδικασία παραγωγής λόγου·

- να ασκηθούν στη συνεργατική παραγωγή λόγου μέσα από τα εργαλεία του Web 2.0 και να το συγκρίνουν με προηγούμενες πρακτικές τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία αποτελεί το σχετικό κεφάλαιο για τον Διάλογο στο σχολικό εγχειρίδιο (Έκφραση-Έκθεση, Α΄ τεύχος, σ. 110-119). Επιπλέον, αφορμή αποτέλεσε η συχνότατη επίκληση, από πολλές πλευρές, του διαλόγου για την επίλυση πολλών ζητημάτων που αφορούν την κοινωνικοπολιτική και διεθνή πραγματικότητα. Οι μαθητές αυτής της ηλικίας δεν είναι εύκολο να κατανοούν τις διαφορές ανάμεσα στον προσχηματικό και τον γνήσιο διάλογο και να αποκωδικοποιούν όλους τους τρόπους με τους οποίους προβάλλεται και χρησιμοποιείται. Είναι χρήσιμο, λοιπόν, να αντιληφθούν, ότι ο διάλογος αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο μιας γνήσιας- και όχι ψευδεπίγραφης- δημοκρατικής τάξης πραγμάτων. Τέλος, η διδακτική μου εμπειρία έχει δείξει ότι η παιδαγωγική διαδικασία χρωματίζεται ευχάριστα και πιο βιωματικά, όταν τα παιδιά δραματοποιούν έτοιμα ή πολύ περισσότερο δικά τους κείμενα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με αυτά που ισχύουν στο [Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών](#) (2011-2012) για την Έκφραση-Έκθεση Α΄ Λυκείου σε γλωσσικό και αξιακό επίπεδο επιδιώκονται τα ακόλουθα:

- η κειμενική ποικιλότητα ως χαρακτηριστικό των γλωσσών σε άμεση συνάρτηση με την ποικιλότητα και τη δυναμική των κοινωνικών πρακτικών και των κοινοτήτων, όπου ανήκουν και κατανοούνται τα κείμενα·
- η απόκτηση δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού, απαραίτητων για τη χρήση τους ως εκπαιδευτικών μέσων και μέσων προσωπικής έκφρασης και επικοινωνίας·
- ο δημοκρατικός χειρισμός του λόγου με σεβασμό προς τις απόψεις των άλλων·

- να εκτιμήσουν οι μαθητές την αξία του διαλόγου και να ασκηθούν στο είδος αυτό του λόγου (βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος), καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση των διαφόρων απόψεων.
- να επισημάνουν τις προϋποθέσεις για έναν επιτυχημένο διάλογο, ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς στις απαιτήσεις μίας συζήτησης.

Σύμφωνα με τα ισχύοντα στο [Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών \(2011-2012\) για τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου](#), επιδιώκεται:

- η σύγκριση του θεατρικού λόγου με τον αφηγηματικό που αποτελεί κρίσιμο σημείο της λογοτεχνικής εκπαίδευσης και η κατανόηση των ομοιοτήτων και των διαφορών τους.
- η κατανόηση της ερμηνευτικής σχέσης κειμένου-δραματοποίησης και η γνωριμία με τις συμβάσεις της δραματοποίησης.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται τόσο ως μέσα πρακτικής γραμματισμού όσο και ως παιδαγωγικά μέσα. Συγκεκριμένα, ως παιδαγωγικά μέσα διευκολύνουν τη γλωσσική διδασκαλία κατά τη διάρκεια πραγμάτωσης του συγκεκριμένου σεναρίου με εργαλεία όπως το ιστολόγιο, ο διαδραστικός πίνακας, τα σώματα κειμένων. Η χρήση τους ως μέσων πρακτικής γραμματισμού αναδεικνύει την ιδιαιτερότητά τους κατά την επεξεργασία, παραγωγή και πρόσληψη λόγου μέσα από τα χαρακτηριστικά που αυτές προσφέρουν στον μαθητή (πολυτροπικά-πολυμεσικά κείμενα, διαδικτυακές πηγές), ενώ εξοικειώνονται με τον δυναμικό χαρακτήρα της γραφής (Κουτσογιάννης, 1998).

Κείμενα

Τα αποσπάσματα/κείμενα καθώς και οι εικόνες για την πραγματοποίηση του σεναρίου αφήνονται στην επιλογή του εκάστοτε διδάσκοντος που θα εφαρμόσει το συγκεκριμένο σενάριο. Σύμφωνα με την πορεία και τα φύλλα εργασίας χρειάζονται: ένα διαλογικό αφηγηματικό και ένα θεατρικό απόσπασμα/έργο, μια συνέντευξη δημοσιευμένη στον ημερήσιο ή περιοδικό τύπο, ένα λογοτεχνικό διαλογικό

απόσπασμα, από το οποίο έχει αφαιρεθεί η ιδιαίτερη στίξη και παραγραφοποίησή του, προκειμένου οι μαθητές να το μετατρέψουν ξανά σε διάλογο. Τέλος, χρειάζονται και τόσες εικόνες όσες είναι και οι ομάδες της τάξης, οι οποίες θα απεικονίζουν ένα περιστατικό ή κάποια πρόσωπα και θα δώσουν την αφορμή στους μαθητές για την παραγωγή των διαλόγων τους.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η φάση: εισαγωγή-προετοιμασία σε αίθουσα με πρόσβαση στο διαδίκτυο και διαδραστικό πίνακα ή προβολικό (1 διδακτική ώρα): Ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τα παιδιά για την πορεία, τους στόχους και τα εργαλεία του σεναρίου. Αρχικά, είτε με ιδεοθύελλα για τον διάλογο είτε με την προβολή ενός σύντομου βίντεο, θέτει έναν αρχικό προβληματισμό για την αξία του, το πώς τον αντιλαμβάνονται οι μαθητές, τα είδη του και τους τρόπους επίτευξής του. Στη συνέχεια, αποσαφηνίζει τη βασική δομή και τα στάδια του σεναρίου, που χαρακτηρίζονται από διερεύνηση, συζήτηση, καταγραφή και παρουσίαση. Ενημερώνει για το κειμενικό υλικό που θα επεξεργαστούν και τις δραστηριότητες με βάση τις οποίες θα ετοιμάσουν τις παρουσιάσεις τους κατά το προσυγγραφικό και το συγγραφικό στάδιο ορίζοντας και τα χρονικά πλαίσια της κάθε φάσης. Έπειτα, παρουσιάζει σύντομα στα παιδιά το ιστολόγιο της τάξης, τον τρόπο ανάρτησης κειμένων και σχολίων, το άνοιγμα λογαριασμών σε αυτό και τον τρόπο αναζήτησης εννοιών στην Πύλη για την ελληνική γλώσσα (αυτό θα μπορούσε να το αναλάβει, κατόπιν συνεννόησης, ο καθηγητής Πληροφορικής). Μοιράζει στην ολομέλεια σε φωτοτυπία το πρώτο φύλλο οδηγιών για μια άρτια σχεδίαση παρουσίασης, που ακολουθείται από μια συζήτηση για τα χαρακτηριστικά της με βάση και την εμπειρία των μαθητών. Δίνει στους μαθητές τη δυνατότητα να χωριστούν σε ομάδες των τεσσάρων ή πέντε ατόμων –θα ήταν καλό οι ομάδες να μην υπερβαίνουν τις πέντε έως έξι για λόγους οικονομίας χρόνου κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων. Με αυτό το μέγεθος των ομάδων ενδυναμώνεται η αλληλεπίδραση, καθώς η ύπαρξη διαφορετικών οπτικών μπορεί να συντελέσει σε μια πιο σφαιρική προσέγγιση των απαιτητικών ζητούμενων του

σεναρίου. Προτείνεται, επίσης, να μη δοθούν συγκεκριμένοι ρόλοι στα μέλη της κάθε, ομάδας προκειμένου αυτές να αυτορρυθμιστούν και ο διδάσκων, ως παρατηρητής-διαμεσολαβητής, να αντιληφθεί τη δυναμική που αναπτύσσεται στην κάθε ομάδα. Ο διδάσκων ζητά από τους μαθητές να συλλέξουν από το Facebook αυθεντικούς διαλόγους τους (χωρίς να εμπεριέχονται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα) και να το αντιγράψουν-επικολλήσουν σε ένα Word έγγραφο, ώστε να έχουν έτοιμο το υλικό για την φάση επεξεργασίας και παρουσίασης του διαδικτυακού διαλόγου.

2η φάση: Διερεύνηση οπτικοακουστικού υλικού για το διάλογο και δημιουργία παρουσίασης -αίθουσα υπολογιστών- (2 διδακτικές ώρες): οι ομάδες παίρνουν τη θέση τους μπροστά στους σταθμούς εργασίας. Δίνεται από τον εκπαιδευτικό το δεύτερο φύλλο εργασίας και αφού οι μαθητές πρώτα το διαβάσουν, παρακολουθούν το οπτικοακουστικό υλικό (η επιλογή του αφήνεται στον εκπαιδευτικό αλλά καλό είναι να συμπεριλάβει μικρά αποσπάσματα από πολιτικοκοινωνικό, δημοσιογραφικό, αθλητικό, διεθνή, φιλοσοφικό διάλογο, όπου θα εξυφαίνονται τα ζητούμενα του πρώτου φύλλου εργασίας), συζητούν για τα ζητούμενα και κρατάνε σημειώσεις, χειρόγραφα ή ηλεκτρονικά, για να δομήσουν στη συνέχεια την παρουσίασή τους εντάσσοντας, αν θέλουν, μέρος του υλικού που παρακολούθησαν στην παρουσίασή τους. Η θεωρία δε δίνεται έτοιμη στα παιδιά αλλά αναζητείται από τα ίδια καθώς διερευνούν τα είδη και τις προϋποθέσεις εκείνες που ενισχύουν την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα ενός διαλόγου και τη σχέση του με τον χώρο, τον χρόνο και το σώμα (εξωγλωσσικά στοιχεία). Η διερεύνηση αυτή ενέχει κριτική διάσταση σχετικά με τους φανερούς και λιγότερο φανερούς τρόπους και στοιχεία που μετέρχεται κάποιος προκειμένου να επιχειρηματολογήσει, να πείσει, να φορτίσει συναισθηματικά ή να ψέξει τον/τους συνομιλητές του. Παράλληλα, ζητείται από τους μαθητές να ανατρέξουν στο λεξικό και στα σώματα κειμένων της Πύλης για την ελληνική γλώσσα για τα εξωγλωσσικά αλλά και τα παραγλωσσικά στοιχεία. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές εξοικειώνονται με όλες τις δυνατότητες αναζήτησης σε περιβάλλον βάσης δεδομένων που παρέχει ένα δομημένο ηλεκτρονικό λεξικό και

αποκτούνται γνώσεις για τη γλώσσα με την αξιοποίηση του συγκεκριμένου ως γλωσσοδιδακτικού περιβάλλοντος (Κουτσογιάννης, 2007). Η προσπάθεια αυτή των μαθητών δε θα έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα αν ο διδάσκων παθητικά παρακολουθεί τις εξελίξεις και αρκείται σε γενικόλογες νουθεσίες. Χρειάζεται ιδιαίτερη ενεργοποίηση από μέρους του και διακριτική παρουσία δίπλα στις ομάδες προκειμένου να είναι έτοιμος να επέμβει ενθαρρυντικά και διευκρινιστικά τόσο ως προς τα ζητούμενα όσο και ως προς τη λειτουργία της ομάδας.

3η φάση: Παρουσίαση αποτελεσμάτων -αίθουσα υπολογιστών ή σχολική αίθουσα με διαδραστικό πίνακα ή προβολικό- (1 διδακτική ώρα):

Οι ομάδες ανακοινώνουν τα αποτελέσματά τους στην ολομέλεια. Κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων στον διαδραστικό πίνακα/προβολικό του εργαστηρίου ή της αίθουσας είναι παρόντα όλα τα μέλη της κάθε ομάδας που παρουσιάζουν. Καλό είναι κάθε μέλος να παρουσιάσει ένα συγκεκριμένο κομμάτι δουλειάς, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή όλων. Σχετικά με την αξιολόγηση αυτής της φάσης, ο εκπαιδευτικός και η ολομέλεια στο τέλος κάθε παρουσίασης ζητά διευκρινίσεις και επισημαίνει/συνοψίζει τα στοιχεία που θα βοηθήσουν στην εξαγωγή εκείνων των συμπερασμάτων που ανταποκρίνονται στα ζητούμενα τόσο σε επίπεδο απαντήσεων όσο και οργάνωσης της παρουσίασης. Επιβραβεύεται και δίνεται βαρύτητα στη δημιουργική συνεισφορά της κάθε ομάδας, προκειμένου να παιδιά να ανατροφοδοτηθούν θετικά και να συνεχίσουν με κέφι και διάθεση στις υπόλοιπες φάσεις του σεναρίου.

4η φάση: Διερεύνηση διαλόγου στη λογοτεχνία, στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο και στο διαδίκτυο-αίθουσα υπολογιστών (2 διδακτικές ώρες):

Οι ομάδες επεξεργάζονται μια σειρά κειμένων (μονοτροπικά και πολυτροπικά) και κρατούν χειρόγραφες ή ηλεκτρονικές σημειώσεις σχετικά με τον διάλογο στη λογοτεχνία (διάλογος σε λογοτεχνικά αφηγηματικά και θεατρικά κείμενα), στον Τύπο, στο διαδίκτυο και αποκωδικοποιούν τα διακριτά τους χαρακτηριστικά, προκειμένου να εμπλουτίσουν την παρουσίαση που έχουν ήδη δημιουργήσει με τα

αποτελέσματα της νέας τους διερεύνησης. Τα κείμενα και οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις για αυτά δίνονται από τον εκπαιδευτικό, ενώ το υλικό για τους διαδικτυακούς διαλόγους έχει ήδη συγκεντρωθεί (βλέπε πρώτη φάση) από τους μαθητές. Πιο συγκεκριμένα, τους ζητείται να διερευνήσουν, με βάση το τρίτο κοινό φύλλο εργασίας, να αντιπαραβάλουν και να καταγράψουν τον τρόπο που εμφανίζονται τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία στις παραπάνω εκδοχές. Οι μαθητές μπορεί να παρατηρήσουν τις λεξικογραμματικές επιλογές και τον ρόλο που εξυπηρετούν και τον τρόπο με τον οποίο η συλλειτουργία διαφορετικών σημειωτικών συστημάτων (κείμενο, εικόνα, βίντεο, emoticons) οδηγεί στη μεταβολή των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους του διαλόγου από την παραδοσιακή (λογοτεχνικός) στη σύγχρονη εκδοχή του (διαδικτυακός). Επίσης, μπορεί να εστιάσουν στη διαγραφή των χαρακτήρων του έργου, την προώθηση της πλοκής της υπόθεσης, την περιγραφή με την οποία σηματοδοτούνται τα εξωγλωσσικά στοιχεία, στη μορφή των σκηνοθετικών οδηγιών σε παρενθέσεις, αλλά και τα στοιχεία τα οποία προσδίδονται σε ένα κείμενο από τον διάλογο: φυσικότητα, ζωντάνια, αμεσότητα και γλαφυρότητα (στοιχεία προφορικότητας και ιδιόλεκτος του κάθε προσώπου).

Οι ομάδες με αυτό τον τρόπο εμπλέκονται σε μια απαιτητική κριτική έρευνα, που εν πολλοίς υποστηρίζει τον κριτικό γραμματισμό και συνεπώς η υποστήριξη του διδάσκοντος μέσα από κατάλληλες επισημάνσεις στην κάθε ομάδα είναι απαραίτητη.

5η φάση: Εμπλουτισμός παρουσίασης -αίθουσα υπολογιστών (1 διδακτική ώρα): Οι μαθητές προσθέτουν τα αποτελέσματα της διερεύνησής τους στην ήδη υπάρχουσα παρουσίαση από τη δεύτερη φάση του σεναρίου. Συμβουλευούνται και πάλι το πρώτο φύλλο εργασίας σχετικά με τα στοιχεία μιας άρτιας παρουσίασης. Μια πρώτη μορφή αξιολόγησης της τέταρτης και πέμπτης φάσης αποτελεί η δραστηριότητα του τρίτου φύλλου εργασίας: ζητείται από τα παιδιά, αφού συζητήσουν και καταγράψουν τα συμπεράσματά τους για τα χαρακτηριστικά των κειμενικών ειδών του κειμενικού τύπου του διαλόγου, να παρέμβουν σε ένα διαλογικό κείμενο, από το οποίο έχει

αφαιρεθεί η ιδιαίτερη στίξη και παραγραφοποίησή του, και να το μετατρέψουν σε διαλογικό (λογοτεχνικό ή διαδικτυακό κατά την προτίμησή τους).

6η φάση: Παρουσίαση αποτελεσμάτων της δεύτερης διερεύνησης -αίθουσα υπολογιστών ή σχολική αίθουσα με διαδραστικό ή προβολικό (1 διδακτική ώρα).

Οι ομάδες παρουσιάζουν τα ευρήματα των δραστηριοτήτων τους στην ολομέλεια. Μετά το πέρας της παρουσίασης της κάθε ομάδας η ολομέλεια και ο διδάσκων σχολιάζει και συνοψίζει όχι μόνο τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του φύλλου εργασίας αλλά και τον τρόπο που η κάθε ομάδα πραγματώνει το κειμενικό είδος της παρουσίασης μπροστά στην τάξη. Οι μαθητές έχουν ήδη παρουσιάσει ενώπιον της ολομέλειας μία φορά κατά τη διάρκεια της τρίτης φάσης και επομένως αυτή τη φορά είναι πιο έτοιμοι να αντιληφθούν και να κρίνουν το κατά πόσο επιτυγχάνουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις μιας παρουσίασης.

7η φάση: Σύνταξη διαλόγων -αίθουσα υπολογιστών (2 διδακτικές ώρες)

Δίνεται στις ομάδες από μια διαφορετική εικόνα (ψηφιακή κατά προτίμηση, προκειμένου να τη συμπεριλάβουν στο ηλεκτρονικό κείμενο που θα συντάξουν) και τους ζητείται να συντάξουν, συνεργατικά, τρεις εκδοχές διαλόγου (λογοτεχνικό αφηγηματικό, λογοτεχνικό θεατρικό, διαδικτυακό) και να τους «ανεβάσουν» στο ιστολόγιο της τάξης, προκειμένου να σχολιαστούν και να αξιολογηθούν εκεί από την ολομέλεια και τον διδάσκοντα. Στο διάστημα που θα μεσολαβήσει μέχρι την επόμενη δραστηριότητα του σεναρίου οι μαθητές αναλαμβάνουν να έχουν ολοκληρώσει τον σχολιασμό των έργων των άλλων ομάδων. Πριν την παραγωγή των κειμένων γίνεται μια συζήτηση και συνδιαμορφώνονται τα κριτήρια με τα οποία θα αξιολογηθεί η δουλειά των ομάδων. Αυτή θα βασίζεται στα αποτελέσματα της μελέτης που προηγήθηκε για τα χαρακτηριστικά του κάθε είδους διαλόγου, όπως αυτά αποκωδικοποιήθηκαν από τους μαθητές στις παρουσιάσεις τους (χαρακτήρες, πλοκή, χώρος, χρόνος, στίξη, ευθύς και πλάγιος λόγος, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, οδηγίες, δράση, emoticons). Η πορεία που μπορούν να ακολουθήσουν βασίζεται σε συγκεκριμένα στάδια με πρώτο αυτό της ιδεοθύελλας για την

καταγραφή της ιδέας, του σεναρίου των πρωταγωνιστών, των σκηνικών και όποιων άλλων στοιχείων θεωρούνται απαραίτητα προκειμένου να χτίσουν τον διάλογό τους. Με αυτό τον τρόπο οργανώνουν τις ιδέες τους, γίνονται συμπαραγωγοί κειμένων και εξασκούν το αισθητικό τους κριτήριο, επιλέγοντας τους κατάλληλους σημειωτικούς πόρους. Τονίζεται στους μαθητές ότι μπορούν να αξιοποιήσουν εκείνους τους σημειωτικούς πόρους (κείμενο, εικόνα, εμοτίκονς, μουσική) που θα καταστήσει τη δουλειά τους πιο «επικοινωνιακή», ενώ το ψηφιακό περιβάλλον που θα φιλοξενήσει τους διαλόγους τους αφήνεται στην επιλογή τους. Εξάλλου, η ρευστότητα του ηλεκτρονικού κειμένου βελτιώνει τις ικανότητές τους για συνεργασία και ευνοεί τον πειραματισμό με το κείμενο.

8η φάση: Συνεδρία με θεατρολόγο και προετοιμασία δραματοποίησης -αίθουσα με σύνδεση στο διαδίκτυο και διαδραστικό ή προβολικό (2 διδακτικές ώρες) Η φάση αυτή θα ξεκινήσει με μια ωριαία εισαγωγή από θεατρολόγο που θα επισημάνει στα παιδιά κάποιες βασικές αρχές δραματοποίησης μέσω Skype. Τα παιδιά θα κρατήσουν σημειώσεις και θα ρωτήσουν τη θεατρολόγο για απορίες που μπορεί να έχουν. Την επόμενη ώρα θα δοθεί χρόνος στις ομάδες να επανεξετάσουν τον λογοτεχνικό ή τον θεατρικό τους διάλογο, σε περίπτωση που θελήσουν να αναθεωρήσουν κάποια στοιχεία του με βάση τις οδηγίες της θεατρολόγου, και θα προετοιμαστούν για την δραματοποίηση. Προτείνονται κάποια κριτήρια από τη θεατρολόγο, προκειμένου να αξιολογηθεί η «παράσταση» των παιδιών και με βάση αυτά δημιουργείται μια ρουμπρίκα αξιολόγησης.

9η φάση: Δραματοποίηση και ετεροαξιολόγηση -αίθουσα πολλαπλών χρήσεων ή θεατρικός χώρος σχολείου (2 διδακτικές ώρες)

Η κάθε ομάδα αναπαριστά στην ολομέλεια τον διάλογό της ενώ με την περάτωση της δραματοποίησης της κάθε ομάδας, οι υπόλοιπες ομάδες συμπληρώνουν το φύλλο αξιολόγησης σχετικά με το αν εφαρμόστηκαν τα εξωγλωσσικά, τα παραγλωσσικά στοιχεία, οι σκηνοθετικές οδηγίες. Οι παραστάσεις των ομάδων βιντεοσκοποούνται με στόχο στην επόμενη φάση να αυτοαξιολογηθούν.

10^η φάση: παρακολούθηση βιντεοσκοπημένης δραματοποίησης και αυτοαξιολόγηση - αίθουσα υπολογιστών (1 διδακτική ώρα): Η κάθε ομάδα στον υπολογιστή της παρακολουθεί τη βιντεοσκοπημένη δραματοποίησή της. Τα παιδιά με αυτό τον τρόπο αυτοαξιολογούνται και αυτοβελτιώνονται έχοντας την ευκαιρία να δουν τους εαυτούς τους ως δρώντα πρόσωπα και κατά πόσο πέτυχαν να εφαρμόσουν αυτά τα οποία τα ίδια είχαν πλάσει.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο φύλλο εργασίας για δημιουργία παρουσίασης (φάση 2 και φάση 5)

Είναι καλό να δώσετε προσοχή στα παρακάτω χαρακτηριστικά, πριν δημιουργήσετε τις παρουσιάσεις σας με το Λογισμικό Παρουσιάσης.

- Η παρουσίαση είναι γραπτό κείμενο, αλλά υποστηρίζεται και από τον προφορικό λόγο.
- Δε διαβάζουμε την παρουσίαση. Τη συμπληρώνουμε με τον προφορικό μας λόγο.
- Η παρουσίαση έχει περισσότερο τη μορφή τίτλων και στηρίζεται κυρίως στα ουσιαστικά και όχι στο ρήμα.
- Φροντίζουμε να μην υπάρχει μεγάλος όγκος πληροφορίας σε κάθε διαφάνεια.
- Επιλέγουμε τον κατάλληλο συνδυασμό χρωμάτων, το κατάλληλο πλαίσιο κειμένου και μέγεθος γραμματοσειράς, προκειμένου να είναι περισσότερο εύληπτη η πληροφορία.

Μπορείτε στην παρουσίασή σας εκτός από το γραπτό κείμενο να προσθέσετε και σχήματα ή και εικόνες, αν θεωρείτε ότι αυτό θα σας βοηθήσει να είστε περισσότερο αποτελεσματικοί στην επικοινωνία σας.

2^ο φύλλο εργασίας για διερεύνηση χαρακτηριστικών διαλόγου (φάση 2)

Δείτε τα βίντεο που σας δόθηκαν. Αποστολή σας να διερευνήσετε, να καταγράψετε και να παρουσιάσετε τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του διαλόγου. Είναι χρήσιμο να κρατήσετε σημειώσεις (σε Word ή PPT) με τις παρατηρήσεις της διερεύνησής σας που θα σας βοηθήσουν να συντάξετε, να εμπλουτίσετε και να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα της αποστολής σας. Παρακάτω σας δίνονται κάποιιοι χρήσιμοι άξονες στη διερεύνησή σας αυτή:

- Ξεχωρίζετε συγκεκριμένα είδη διαλόγου με βάση το περιεχόμενό του;
- Ποια θεωρείτε ότι πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά ενός διαλόγου προκειμένου να είναι επιτυχημένος και ουσιαστικός;
- Πώς παροτρύνεται ή αποθαρρύνεται ένας θεατής ενός διαλόγου να τον/να μη τον παρακολουθήσει σε σχέση με το πώς κατανέμεται ο χρόνος στα διαλεγόμενα μέλη; Είναι χρήσιμη η παρουσία συντονιστή και γιατί;
- Πώς διαφοροποιείται ο διάλογος ανάλογα με τον χώρο (στούντιο, εκδήλωση, φιλική σύναξη) στον οποίο πραγματοποιείται; Επηρεάζεται ο τρόπος ομιλίας των διαλεγομένων;
- Τι δηλώνουν και πως εκδηλώνονται σε έναν διάλογο τα [εξωγλωσσικά](#) και τα [παραγλωσσικά](#) στοιχεία; Αξιοποιείστε τον υπερσύνδεσμο που σας δίνεται από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) προκειμένου να απαντήσετε (Νέα Ελληνική/ Εργαλεία/ Σώματα Κειμένων/ Παράλληλη Αναζήτηση).

3^ο φύλλο εργασίας για διερεύνηση διαλόγου στη λογοτεχνία (αφηγηματικού-θεατρικού), στον ημερήσιο-περιοδικό τύπο και στο διαδίκτυο (φάση 4)

1. Σας δίνονται για διερεύνηση διαλογικά αποσπάσματα και άξονες που θα βοηθήσουν σε αυτή:
 - **αφηγηματικό έργο:** (διερεύνηση ως προς τους χαρακτήρες, την πλοκή, τα σημεία στίξης και τη σχέση τους με τα παραγωγικά στοιχεία, την περιγραφή και τη σχέση της με τα εξωγλωσσικά στοιχεία)
 - **θεατρικό έργο:** (εστίαση ως προς τη χρήση ευθέος/πλάγιου λόγου, το ρόλο που επιτελούν τα στοιχεία που εμπερικλείονται σε παρενθέσεις)
 - **συνέντευξη σε εφημερίδα/περιοδικό:** (στίξη, γραμματοσειρά με έντονη γραφή)
 - **διαδικτυακός διάλογος** -ο συγκεκριμένος διάλογος είναι αυτός που σας έχει ζητηθεί να μεταφερθεί στην ομάδα εργασίας σας από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης-: (περιβάλλον, γλωσσικές επιλογές, σημειωτικοί πόροι –κείμενο, εικόνα, βίντεο- και συλλειτουργία τους. Τι συνεισφέρει ο κάθε πόρος στη δημιουργία του μηνύματος; Με ποιο τρόπο η συνύπαρξη διαφορετικών σημειωτικών πόρων οδηγεί στη μεταβολή των χαρακτηριστικών του κειμενικού τύπου (διάλογος);
2. Στο τέλος της διερεύνησής σας μπορείτε να δημιουργήσετε έναν συγκριτικό πίνακα όπου θα καταγράφονται επιγραμματικά τα συμπεράσματά σας σχετικά με τους άξονες που σας έχουν δοθεί (π.χ. περιβάλλον, στίξη, πολυτροπικότητα κ.τ.λ).
3. Να ξαναγράψετε στο σπίτι το απόσπασμα που σας δίνεται σε τρεις εκδοχές (αφηγηματικός, θεατρικός και διαδικτυακός διάλογος) φροντίζοντας η μορφή τους να είναι σύμφωνη με τα χαρακτηριστικά που ήδη μελετήσατε και να το αναρτήσετε στο ιστολόγιο της τάξης.

4^ο φύλλο εργασίας για συμπαραγωγή διαλόγων και ανάρτησή τους στο ιστολόγιο για αξιολόγηση (φάση 7)

Ήρθε η ώρα να δημιουργήσετε, με αφορμή την εικόνα που σας δίνεται, τον δικό σας διάλογο στις τρεις εκδοχές που είδαμε στις προηγούμενες φάσεις (αφηγηματικός, διαδικτυακός, θεατρικός). Φροντίστε λοιπόν: ο κάθε διάλογος που θα φτιάξετε να εμπεριέχει τα χαρακτηριστικά εκείνα που αποκωδικοποιήσατε για το κάθε είδος (χαρακτήρες, πλοκή, χώρος, χρόνος, στίξη, ευθύς και πλάγιος λόγος, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, οδηγίες, δράση, emoticons κ.τ.λ).

Σημείωση: στην επόμενη φάση θα υπάρξει δραματοποίηση του αφηγηματικού ή του θεατρικού διαλόγου που θα δημιουργήσετε.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Επειδή το συγκεκριμένο σενάριο θεωρείται απαιτητικό, τόσο από άποψη δραστηριοτήτων όσο και χρόνου, οι τελευταίες πέντε ώρες που αφορούν τη δραματοποίηση θα μπορούσαν να ενταχθούν στις δραστηριότητες ενός project για το θέατρο ή τη λογοτεχνία, ή να συνδυαστούν με τη διδασκαλία των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και στη διδασκαλία του τρίτου κύκλου που περιλαμβάνει το θέατρο για την Α΄ Λυκείου. Θα μπορούσε, ακόμη, ως δραστηριότητα να δοθεί ένας μαγνητοφωνημένος διάλογος με σκοπό να απομαγνητοφωνηθεί από τους μαθητές χρησιμοποιώντας, όπου χρειάζεται, τα σημεία επιτονισμού που δίνονται στη σελίδα 92 του σχολικού βιβλίου (Α΄ τεύχος Έκφραση-Έκθεση Ενιαίου Λυκείου).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι μαθητές εμπλέκονται σε μια απαιτητική και ενεργητική διερεύνηση του κειμενικού τύπου του διαλόγου χρησιμοποιώντας τις Τ.Π.Ε και τη τεχνική της δραματοποίησης, προκειμένου να προσεγγίσουν βιωματικά τα ζητούμενα του σεναρίου. Αντιμετωπίζουν κριτικά τη γλωσσική πραγματικότητα και αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα των Τ.Π.Ε (περιβάλλοντα επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης, ιστολόγιο) στην καθημερινή σχολική τους πρακτική σε συνδυασμό με τις συνεργατικές πρακτικές που αναφέρονται από τα νέα μέσα πρακτικής γραμματισμού. Μαθαίνουν να παρουσιάζουν αφαιρετικά τη δουλειά τους ενώπιον ακροατηρίου και να αποκτούν αυτοπεποίθηση και αυτογνωσία. Μνούνται σε βασικές αρχές δραματοποίησης και εκφράζονται σε γραπτό, προφορικό και σωματικό επίπεδο. Ανασχητικό παράγοντα εφαρμογής του συγκεκριμένου σεναρίου αποτελεί η πολύωρη πραγματοποίησή με πιθανές συνέπειες και στη δυσκολία διάθεσης της αίθουσας ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αποστολίδου, Β., Κουντουρά, Λ. & Προκοπίου, Κ. 2011. *Θέατρο και Λογοτεχνία: κείμενο και παράσταση*. Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου, Αθήνα. http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A111/%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C/senario_theatro_apostolidou_koundoura_prokopiou.pdf (23/08/2013)
- Κουτσογιάννης, Δ. 1998. *Περιθώρια δημιουργικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία του γραπτού λόγου: έρευνα σε μαθητές Α΄ Γυμνασίου*. Διδακτορική διατριβή, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήματος Φιλολογίας, Α.Π.Θ. Θεσσαλονίκη.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Διδακτική αξιοποίηση των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων*. Θεσσαλονίκη: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html [23/08/2013]
- Κουτσογιάννης, Δ. 2010. *Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης, τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02, Β΄ έκδοση*. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2012. *Περιγραφή και μικρή αγγελία: Η μικρή αγγελία ως κειμενικό είδος και η περιγραφή ως μέρος της μικρής αγγελίας*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Α΄ Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. [Νέο] Πρόγραμμα Σπουδών Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α΄ Λυκείου, Εφημερίς της Κυβερνήσεως (Τεύχος Δεύτερο), αρ. φύλλου 1562 (27 Ιουνίου 2011) 2011, 21059
http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A110/%CE%94%CE%95%CE%A0%CE%A0%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%A3/programma_spoudon_ne_glossa_new.pdf
[23/08/2013]

Huffaker, D. 2005. The educated blogger: Using weblogs to promote literacy in the classroom. *AACE Journal*, 13(2), 1-98.